

Tarım kredilerinde riski artıran, geri ödeme oranını düşüren etmenler:

- ▶ Tarım ürünlerinde elverişsiz maliyet-fiyat ilişkisi
- ▶ Tarımsal üretimin büyük ölçüde hava koşullarına bağlı olması
- ▶ Doğal yıkımlar
- ▶ Tarımda küçük aile işletmelerinin yaygın olması
- ▶ Kredi taleplerinin değerlendirilmesi için gerekli bilgilerin eksik oluşu
- ▶ Tarım kesiminde üreticilerin kredi sözleşmesi şartlarını yerine getirmeye gerekli özeni göstermemeleri
- ▶ Politik ve toplumsal nedenler
- ▶ Tarım kesimini finanse eden kredi kurumlarının örgütlerinin ve yönetimlerinin yetersiz oluşu

Tarım Sektöründe Kredi Gereksinmesini Artıran Etmenler nelerdir?

- ❖ Gelir ve giderler arasında zaman uyumunun olmaması
- ❖ Tarımın makineleşmesi ve modern girdi kullanımının artması
- ❖ Kapalı ev ekonomisinden pazar için üretime geçiş
- ❖ Uzmanlaşma, bilgi ve teknolojinin giderek artan ölçülerde tarımda kullanımının yaygınlaşması

Tarımsal Kredi Taleplerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesinde dikkate alınacak etmenler:

- ❖ Kredi talep eden çiftçinin kişisel nitelikleri, **moralitesi**
- ❖ Gizli güç (potansiyel) **gelir** yaratma kapasitesi
- ❖ Toprağın **verimliliği**
- ❖ Geçmişe ait **mali bilgiler** ve geleceğe ait tahminler
- ❖ Kredi isteklisinin **araç ve gereçleri**
- ❖ Kredi isteklisinin **öz** varlığı

Tarım Kredilerinde Riski Azaltmak İçin Alınabilecek Önlemler:

- Bankada tarım alanında **uzmanlaşmış analistler** çalıştırılması
- Kredinin tahsis amaç ve yerlerine **uygun** olarak kullanılması, başka kullanım alanlarına sızmasının önlenmesi
- Kredi Kurumu tarafından etkili bir kredi **kontrolü** uygulanması
- Ürünün satışı ile kredinin geri ödenmesi arasında **organik bir bağın** kurulması
- Kredinin geri ödenmesinde **ortaklaşa (kolektif)** bir sorumluluk yaratılması
- Değişen koşullara göre kredinin geri ödenmesine (vadenin uzatılması, taksit erteleme gibi) **esneklik** getirilmesi
- Tarım **sigortasının** yaygınlaştırılarak, üreticinin, tüm olası risklere karşı sigorta ettirilmesi.
- Kredinin tamamı geri ödeninceye kadar, kredi ile satın alınan maddi duran varlıkların **mülkiyetinin kredi kurumuna** ait olması
- Üreticinin gerekli gördüğü maddi duran varlıkların kredi kurumunca satın alınarak üreticiye **kiralınması**

TARIMSAL KREDİ ORGANİZASYONU VE KREDİ POLİTİKASI

Tarım politikası aracı olarak : Tarımsal kredi

- ❖ **Tarım politikasının** temel hedefi; kırsal kesimde yaşayanların ve çiftçilerin gelirlerinin artırılması ve hayat standartlarının yükseltilmesi.
- ❖ **Bu hedef nasıl gerçekleşir?**
  - ❖ Tarımsal üretimde verimliliğin artırılmasına yönelik **modern tarım** yöntemlerinin uygulanması,
  - ❖ Sulama, gübreleme, mücadele ilacı, tarımsal alet ve makineler gibi fiziki girdilerin, tohumluk, fide, fidan, damızlık gibi biyolojik **girdilerin temini**,
  - ❖ Tarımsal **yatırımların** yapılması,
  - ❖ Bitkisel ve hayvansal ürünlerin hasat sonrasında etkin bir pazarlama sistemi ile işleme endüstrilerine ve nihai tüketicilere ulaştırılması.
  - ❖ İlgili faaliyetleri bireysel olarak veya **örgütleri** aracılığıyla etkin olarak katılmaları

❖ Üreticiler tarımsal kredi ile desteklenmelidirler?

- ❖ Tarımsal ürünler genellikle yılda bir defa üretilip satılan ürünlerdir ve bütün bir üretim yılı boyunca masraf yapılmaktadır.
- ❖ Tarımda sermayenin devir hızı düşüktür.
- ❖ Tasarruf edilerek sermaye oluşumunun hızlandırılması zordur.
- ❖ İşletmelerde üretim faaliyetleri için kullanılacak sermaye miktarı çoğu zaman yetersizdir.
- ❖ Bu yapı işletmelerin rasyonelleştirilme olanaklarını ve gelir düzeyini olumsuz etkilemektedir.
- ❖ Öz sermayesi yetersiz üreticilerin, üretimlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirebilmeleri, satın alma ve yatırımlara ilişkin rasyonel karar almaları için uygun koşullarda **tarımsal kredi ile desteklenmeleridir.**
- ❖ **Tarım politikalarının en önemli kısmını oluşturan tarımsal kredi, tarım sektörünün gelişmesini etkileyen, en önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır.**
- ❖ Kâr marjının genellikle düşük ve girdi kullanımının belli dönemde gerekli olduğu sektör için **tarımsal kredinin faiz oranının düşük olması, zamanında ve yeterli miktarda kolaylıkla kullanılacak bir tarımsal kredi organizasyonun kurulmuş olması,** üreticiler, tarım sektörü ve dolayısıyla ülke ekonomisi için önem taşımaktadır.

TÜRKİYE'DE TARIMSAL KREDİ POLİTİKASI -Genel Çerçeve -

- ❖ Beş yıllık kalkınma planlarında tarımsal kredilerin verilmesinde, **tarımda verimliliği artıracak girdilerin kullanılmasının** sağlanması,
- ❖ Kredilerin bir kısmının **orta ve uzun vadeli olarak plan hedeflerine uygun yatırımlara** yöneltilmesi,
- ❖ Doğrudan çiftçiye verilen kredilerde proje esasına dayalı olanlara öncelik verilmesi, kredilerin **projeye** dayandırılarak **kontrol altında** olmasına,
- ❖ Kredinin verilmesinde **enflasyona neden olmayacak** bir politika izlenmesi,
- ❖ **Nakit kredi yerine aynı kredinin** yaygınlaştırılması,
- ❖ Kredi uygulamasında **küçük ve orta** düzeydeki üreticilere ve **kooperatiflere** öncelik verilmesi gibi temel ilkeler benimsenmiştir.
- ❖ Kredilerin dağıtımında **kooperatifleşmenin teşvik** edilmesi,
- ❖ **Tarım ürünleri fiyat desteklemesi ile kredilendirmenin** bir bütün olarak ele alınması öngörülmüştür.

- I. BYKP' nda; orta ve uzun vadeli tarımsal kredilerin artırılması, gübre ve kaliteli tohumluğun aynı olarak verilmesi, teminat probleminin çözümlenmesi hedef alınmıştır. T.C. Ziraat Bankası'nın kredi verilecek konuları, kredi gereksinimi, kredi verilecek alanların belirlenmesi ve kredilerin kontrolü gibi konularda Tarım Bakanlığı ile işbirliği yapmakla görevlendirilmiştir.
- II. BYKP (1968-1972) de hedefler I.BYKP'ındakinden pek farklılık göstermemekte, ek olarak yatırım kredilerinin kooperatifleşmeyi destekleyecek şekilde kullanılmasını, belirli büyüklüğün altında işletmesi olan çiftçilere kredilerin kooperatifler aracılığı ile verilmesi ve bu çiftçilerin tarımsal kredilerdeki düşük faiz oranlarından yararlanmaları öngörülmektedir.

- III. BYKP (1973-1977) döneminde tarımsal kredi politikasında öncelik ihracata dönük bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretiminin teşvikindedir. Gübre ve tohumluk projelerinin finansmanında daha çok üretici katkısı sağlanması, kalan kısmın T.C. Ziraat Bankası'na temin esas alınmıştır. Tarım sektörünün artan kredi ihtiyacının karşılanamaması bu dönemin temel sorunu olmuştur. Tek kaynak olanağı sadece mevduat artışı ve T.C. Merkez Bankası kredilerindeki gelişmeye bağlı kalmıştır. Artan kaynaklar ise tarım ürünleri destekleme politikalarının finansmanında ve sosyal amaçlı kredilere yöneltilmesi zorunluluğu karşısında verimli pazar için üretim amacı güden tarımsal projelerin kredilendirilmesine yeterli kaynak bulunamamıştır.

□ IV. BYKP (1979-1983) döneminde tarımsal kredi politikasında dikkati çekecek olumlu bir değişiklik olmamıştır. T.C. Ziraat Bankası'nca küçük üreticileri kooperatifleşmeye özendiren bir yapının kazandırılması amaç edinilmiştir. Bu amaçla tarımsal üretim girdilerinin üretilmesinden tarım ürünlerinin pazarlanmasına kadar uzanan yapıdaki kooperatiflerin kredilendirilmesine öncelik tanınmıştır.

● V.BYKP (1985-1989) döneminde orta ve uzun vadeli kredi uygulamasının yaygınlaştırılması ile T.C.Ziraat Bankası'nın Kontrollü Zirai Krediler ve Tarıma Dayalı Sanayi için yeterli kaynak ayrılması öngörülmüştür. Aynı kredilerin, kontrollü kredilerin ve belirli projelere yönelen kredilerin miktarı arttırılmıştır. Tarımsal krediler içerisinde ise orta ve uzun vadeli yatırım kredilerine ağırlık verilerek tarımsal yapıdaki dönüşüm darboğazının yatırımlarla ilgili bölümüne destek olunmuştur.

VI. BYKP (1990-1994) döneminde T. C. Ziraat Bankası'nın zirai krediler, **tarımsal sanayi** için yeterli kaynak ayırmaya devam etmesi hükme bağlanmıştır. Ayrıca **tarımsal üretimin artırılmasında ve teşvik edilmesinde fiyat politikasının yanında ucuz ve yeterli girdi, kredi, tarımsal eğitim vb.** gibi fiyat dışı destekleme araçlarına da ağırlık verilmesi planlanmıştır.

❖ VII. ve VIII. BYKP'larda tarımsal krediye ilişkin her hangi bir değerlendirmeye rastlanmamıştır. Ancak uygulamada VI.BYKP dönemi tarımsal kredi hedefleriyle **benzer uygulamalar** amaçlamıştır.

❖ **GÜNÜMÜZDE:**

- ❖ Çevre koruma ve doğa dostu tarımsal üretime yönelik kredileme
- ❖ Sürdürülebilir tarımsal üretimi korumaya yönelik yaklaşımlar
- ❖ Tarımsal üretimde bulunanların gençleştirilmesi ve girişimcilere kredi kolaylığı sağlamada kredi uygulamaları

ÖZETLE; Tüm planlarda **tarımsal kredinin önemi** vurgulanmıştır.

- ❖ Planlarda **genel nitelikli hedefler** ön planda yer almıştır.
- ❖ Genel olarak planlarda her dönemde hedefler biraz daha geliştirilerek yeniden belirlenmiştir.

ANCAK; Finansal sektörde işbirliği yeterince gerçekleşmemiştir.

- ❖ **Aynı krediler** yeterli seviyeye ulaşamamıştır.
- ❖ **Yatırım kredilerinin** artırılması için daha fazla kaynak ayrılması çalışmalarına karşın, bu oran beklenen düzeyde gerçekleşmemiştir.
- ❖ **Tarımsal yapının dönüşümünü sağlayacak olan orta ve uzun vadeli kredilerin kullanımı yeterince artırılmamıştır.**
- ❖ Küçük üreticileri örgütleyen ve üretken **kooperatifleşmeyi** özendirici ve finanse edici **kooperatif bankası sistemi** ne yazık ki kavuşturulamamıştır.
- İşletmeler **tarımsal kredi kaynaklarından yeterince yararlanamamışlardır.** Önemli ölçüde teşkilatsız kredi kurumlarıyla işbirliği gerçekleşmiştir.
- Tarımda yapısal sorunlarının çözümünde (üretim ve işletme planlaması, ürün pazarlama vb.), tarımsal krediden yeterince yararlanılmamıştır.
- ❖ Kalkınma planlarındaki bu hedeflerin her dönemde yenilenmesi yerine, hedefleri gerçekleştirecek tedbirlerin alınması ve uygulamaya konulması, tarımsal kredi etkinliğinin artırılması açısından zorunludur.